

623

HACIONI

MOSHAVAI 1947

מושבות

תש"ז

“הנוער-הציוני”

L. 10

A HANOAR HACIONI
MOSAVÁI 1947

KIADJA: MACHLEKET HATARBUT SEL HANOAR HACIONI
1947

A MAZKIRUT HAELJONA ÜDVÖZLETE

Üzenetünk európai chavérjaink ezreit a különböző korosztályok mosaváin, munkamosaváin és szemináriumain találja. Egy közös vonás jellemzi mindezeket: a machne életét az errec-jisraeli kibbuci élet néhány napjának mintájára megrendezni.

A mélyen gyökerező cionizmus csakis mélyenszántó nevelés eredménye lehet, mely a cionista gyakorlati munka feladata. Most igyekszünk felújítani sliachjainkon keresztül a háborús években lerombolt nevelői szervezetünket és megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy ez a munka szerte a világon a legkomolyabb ütemben folyik és eredményeit már a közeljövőben látni fogjuk. A kibbuci élet már számtalanszor igazolta a nevelő mozgalmak munkájának helyességét és a fiatal lelkekben elvetett magok termését mi arattuk le.

A mosava az első lépés, mellyel chavérjainkat önállóságra, kollektív életre és a megvalósításra neveljük. A mozgalom további működésének sikere jórészt a mosava eredményességétől függ.

Innen, Erec Jisraelből küldjük üdvözetünket a madrichoknak és a chavéroknak. Kívánjuk, hogy kitűzött céljaikat maradéktalanul elérjék és egy olyan munkát indítsanak meg, mely a következő évben mozgalmunk kereteinek kiszélesítéséhez és értékeinek elmélyüléséhez vezet.

MOSEVET „LANEGEV“ 5707

INDULÁS

Először a vásárhelyiek futottak be, utánuk a győriek, szegediek és végül az indulás előtti utolsó percekben a debreceniek. A vidékiek a pesti mihákon gyülekeztek, várták az indulást. Türelmetlen kérdésekkel árasztották el ideiglenes környezetüket.

Mikor indulunk? Hova megyünk? Ki lesz a machne vezetője? Jó lesz-e a mosava? Kék lesz-e az ég és nem lesz-e eső? Sokat kell gyalogolni, lesz-e kaja és ha igen, hányszor fordul elő az étlapon borjúcsülök kapormártással?

A pestiek sem maradtak el ötletes kérdések terén. A jó madrichok pedig igyekeztek állani a kérdésözönt, amíg tudtak, feleltek, aztán ők is elkezdtek kérdezősködni. Olthatatlan tudásszomjuk, amely egész évben különböző tanulmányágak iránt nyilvánult meg, most egy helyre koncentrált. A mosaváról kérdeztek. Szakadatlanul...

Az indulás előtti szombat délután a legutolsó „utolsó megbeszélést» tartottuk a kén Lönicachon helyiségében. Névsor, felszerelés, újabb »közérdekű« és »kevésbé közérdekű« kérdések. Ekkor már fizikailag is érezni lehetett — legalább is az igazi cofe-ösztönnel megáldottak érezték — a mosava közeledtét.

Mert a mosava nemcsak időben és térben meghatározható valami. A mosava jelleg, állapot, még szaga is van. A jó cofek érezték is és majd hogy nem tapintották a »mosavát«.

»Hajóval megyünk a mosava-helyre!« — adták ki a jelszót vezetőink. »Hajóval, hajóval« — suttogták a cofek és szállt a hír. Megtárgyalták a vízbefulás, esetleg Ereche szökés lehetőségeit és miután magát az egyszerű igazságot szegényesnek és feltétlenül kiegészítendőnek találták, kérdeztek.

Szombat délután még csak a gyakorlati kérdéseknél tartottunk. Hányezer tonnás a hajó, mellyel megyünk, hány kapitánya van, stb. Hétfőn reggel, mikor kiértünk a vigadótéri hajóállomásra és megtekintettük a »Tahi« nevű hajót, áttértünk az elvi kérdésekre. Pld. : mikor ér Békásmegyerre, Vácra, Nagymarosra, Komáromba és Bécsbe. (Azt, hogy a hajójegy mennyibe került, teljesen érthetetlen okból, senki sem kérdezte.) Szerencsére nem kellett sokáig várni. Nem hiába sűrögtek-forogtak olyan szorgalmasan a hajó és a Vigadó-tér között az aranygombos tengernagyok és egyéb víziemberek, meg is volt az eredmény. Megindult a Han-Hac menet a hajóba. Mindenki átérezte a perc komolyságát, amikor a valóságos és igazi mosavázás állapotába került. Döngtek az önérzetes cofe-léptek a hajóhídon.

Minden lépés közelebb vitt a mosavához. A parton egyre kevesebben álltak, lassan megtelt a hajó. Együtt a pestiek, debreceniek, mihák, kének ; a magyarországi Noár Cioni cofe-chevrája a Dunán várta az indulást. Irány a mosava-hely !

De ez a várakozás nem abban a pillanatban kezdődött, amikor kiérkeztek a hajóállomásra, vagy elhelyezkedtek a rozoga Tahin. Sokkal korábban várták már ezt a napot és ezt a percet. Tavaly ősszel, amikor fáradtan hazatértek a kékeddi mosaváról, már erre gondoltak. Mikor elkezdődött az iskolaév és a komoly műhelymunka, novemberben, mikor reggel esőre ébredtek és egész nap borús volt az ég, egyetlen vidám gondolat és beszédtema volt : majd nyáron a mosaván. Ott nem telepszik rá az ember kedélyére a félhomály, ott egész nap ragyog a nap, ott jókedv van csak és vidámság. Várták, várták az indulás percét, tavasszal, mikor először láttak a hosszú tél után zöld rétet és virágzó fákat. Ekkor már elkezdték a készülődést is. Először csak elméletben. Egyre inkább szoktatták magukat a gondolathoz, hogy nemsokára itt az év fénypontja, a mosava. Azután a készülődés egyre gyakorlatibb lett. Böchináztak, elkezdték összekotorni felszerelésüket a fiók aljáról, és összeállítani a nesefet, mellyel majd a nagy möduránál szerepel a kvuca.

A mamák a fejüket csóválták. Nem értették, hogy még csak május van és a gyerekek már át vannak itatva a mosava lázával. Mondogatták, hogy előbb még nagyon sok idő telik el, nem is biztos, hogy elmehetnek a gyerekek. Bizonyítványosztás — hangzott vészjóslóan és a delikvensek ijedten húzták nyakukba fejüket.

De ime mégis csak érkezett a nagy nap. Ki símán, ki bizony nehéz harcok árán, de itt ül a hátizsákon és boldogan hallgatjuk az indulást jelző hajókiürt bűgását. Erősebben dobog a szívünk, ahogy a motorok

dolgozni kezdenek, a lomha hajótest lassan kiúszik az állomásról. Elhagyja a partot, már a Duna közepén halad és csak a zsebkendő-lobogtató kísérők mind összébb zsugorodó sziluettje látszik.

A partról még egy pár szófogadatlan pesti mama integetett — aztán beolvadtak a semmibe. Mi pedig már csak a jövőről beszélgettünk és dideregtünk. A hajó lassan cammogott.

A mismár személye körül, aki a poggyászra volt hivatva felügyelni, vita támadt, hiszen lent sokkal melegebb volt. Végül majdnem mindnyájan beszorultunk a csomagraktárba. Sokan magukat is összetévesztették a csomagokkal és lefeküdtek, általános irigykedés közepette, a polcokra.

Egyszerre hatalmas rázkódással megállt a hajó a nyílt Dunán. Terjedt a rémhír: »Léket kaptunk«, utána pár perc múlva már »süllyedünk!« Réműlt arccal járt-kelt mindenki, rohantunk a csomagokhoz és felkészültünk a végpusztulásra. Minden chevra kol-kaját rendezett, hogy legalább jóllakva várják a szörnyű halált. A pánik tetőfokán, mikor már minden kaja elfogyott, derült ki, hogy csak egy lapát tört el. A szorgalmas gépészek már próbálták javítani a hibát, de ez nem sikerült és üzentek Pestre kiegészítő hajóért. Félórai várakozás után feltűnt a távolból egy hajó körvonala. Újból rohanás a csomagokhoz és készenlétben álltunk, mikor megtudtuk, hogy ez nem a mi hajónk.

Végre a miénk is megérkezett és valamennyien egyszerre akartunk áttódulni, de azután mindenki belátta, hogy így sohasem jutunk át. Különösen, mikor még a privát utasokkal is nézeteltérésünk támadt, akik szintén bejelentették átszállási tervüket.

Az új hajó lényegesen kisebb volt a Tahinál, csak szorongva fértünk el egymás hegyén-hátán. De a

legnagyobb borzalom ekkor következett. Elkezdett zuhogni az eső. Mindenki igyekezett lejutni a csepp hajóürbe, 20 ember helyére kb. 100-an. Úgy összetört mindenki, mint a legendássá vált tonhal. De azért a fedélzeten is maradtak jónéhányan, ahol az esőcseppek sirimeket vertek ki az ottlévő, orruk hegyéig pokrócokba burkolódzó chavérok fején.

Visegrádnál már kezdtünk felszállingózni a fedélzetre, az ottlévők kicsavarták magukat pokrócukból, mire feltűnt a nagymarosi állomás, valamennyien teljes felszereléssel készenlétben álltunk. A kiszárlásról jobb nem is írni, de hát kibírtuk és ez még csak halvány ízelítő volt az ezután következőkből, ami a mosaván várt ránk.

Mosevet Lánegev, 1947 július 23. 5707. év 6.

HORAÁT HAJOM

Holnap reggel a mosava chavérjai tizulra mennek három csoportban. Az első a Csóványos irányába, ez a tizul két napig tart. A második nap a kvucák két csoportra oszolva versenyszerűen közelítik meg a Börzsöny-hegység legmagasabb csúcsát, a Csóványost.

A második csoport a Dunán átkelve megostromolja hadijáték keretében Visegrád várát. Ez a tizul szintén kétnapos, az éjszakát Salamon tornyánál töltik a chavérok.

A harmadik csoport egyenesen Visegrád irányába megy.

H a m i f k á d á

TIJULUNK A CSÓVÁNYOSON

(egy modern emberkínzás története).

Csütörtök reggel indultunk útnak. Kóspallagon muníciót vettünk fel és jó iramban haladtunk tovább. A tizul már az elején úgy indult, hogy elkeveredtünk. Aztán úgy is maradt. A dolog, megjegyzem, rögtön gyanús volt, miután Piros vezette a chevrát, térképpel a kezében. Időnként magához hívta vagy Zerut,

vagy Zebit, esetleg mindkettőt, beleszagolgattak a térképbe, aztán a levegőbe és kiadták az utasítást: tovább!

Az út maga szép és vadregényes volt. Elmentünk a Négyhányás mellett (természetesen egészen másfelé kellett volna menni), mentünk patak mellett és nem patak mellett, kerestük a Pokolvölgyet, szóval mindenfelé mentünk, csak jó irányba nem.

Végre két óra tájban a madrich-gárda azzal az örömhírrrel tért vissza hosszú magántijuljáról, hogy megvan a Nagy-Inóc, első napi útunk célja (naiv álmodozók).

Ekkor már nagyon éhes és fáradt volt a chevra, ugyanis még nem ebédeltünk. Lassan lázadás ütötte fel kígyófejét, de erre a hírre nagy felindulással baktattunk tovább. Az Inócnak már csak távoli láttán is kisebb hideglelés fogott el bennünket. Ami azonban ezután jött, az minden képzeletünket felülmúlta. Azt hiszem, a trójai faló könnyebben feljutott volna a csúcsra, mint mi.

Minden elmúlik egyszer, minden végére ér, tehát végére értünk a hegymászásnak. Ettünk, pihentünk és Zeru Zebivel elindult megkeresni az ígéret menedékházát. (Már mint a Pinchasz útitervében megígért menedékházat.) Mivel Pinchasz emlékezett rá, természetesen szó sem volt arról, hogy a Nagy-Inócon menedékház legyen. Azonban mit nekünk még egy órai út, átmentünk a Nagy-Hidegre, a tényleg létező menedékházba.

Az éjszakát, óh luxus netovábbja, ágyban és alva töltöttük el, másnap kipihenten indultunk tovább a Csóványosra, idegenvezetővel az élen. Gyönyörű sziklás helyeken sétálva, 52 perc alatt értünk útunk végcéljához. Az ottani kilátás minden eddigi fáradságért, éhezésért és szomjúságért kárpótolt. Félórás pihenő és a szokásos jelzések és felírások visszahagyása után megindultunk lefelé Diósjenőre, egyenesen a »strand« irányába. Kisebb kerülőket leszámítva, tartottuk megunkat a legrövidebb úthoz. Úgy 12 óra tájban már ott is voltunk és a tizul legkellemesebb két óráját töltöttük, kielégítve legmagasabb vágyainkat: ettünk és fürödtünk. Három órakor örült rohanással éppen együtt érkeztünk a vonattal az állomásra. Kisebb zűr volt a jegyek körül, (jegy nélkül szálltunk fel) de ez is elsímult.

Szokolyán ráléptünk a hazafelé vezető útra. De milyen út volt ez!!! Kísértetiesen hasonlított a 44-es zsidó menetoszlopokhoz, a hasonlósághoz nagyban hozzájárult a »hajcsár-chevrának« nevezett dicső intézmény.

Végül annyi balszerencse közt és oly sok viszály után, megtörve bár, de fogyva nem, strammul zingolva (persze mindezt csak mímeltük) megérkeztünk az eliziumi mezőkön elhelyezkedő táborunkba és büszkén hangoztattuk jelszavunkat: »az menjen tizulni a Csóványosra, akinek kan volt a nagymamája !«

VISEGRÁD

Csütörtök reggel indultunk Visegrádra, gyalog mentünk Nagymarosig, három machlaka és néhány sportszeminarista. Útközben szőlőt, szilvát zabáltunk, már ami az országút mentén termett, persze csak akkor, ha a rosok nem vették észre. Nagymarosról csónakon keltünk át Visegrádra, természetesen három madrich lemaradt. »Ők nem jönnek a plebsszel«, — jegyezte meg valaki gúnyosan.

Visegrádon körtézés után lepihentünk, mialatt néhányan megállapodtak a strand pénztárosával, hogy

négy szardiniáért beenged bennünket. A strand egy dróttal elkerített mezőből, néhány fabódéból, valamint némi Dunavízből állt. A bódékat részben kabinnak, részben W. C-nek használták. Jó két órát hancúroz-
tunk, míg megérkeztek azok a chavérok, akik külön jöttek át. Rögtön meghopláztuk őket, azután felpakkoltunk és el is indultunk volna, ha nem kezd esni az eső.

Szerencsére hamar kiderült és így a lehűtött, jószagú levegőben, pornélküli úton vonultunk át a falun. Tán a levegő is hozzájárult, nem tudom, de nagyon jó benyomást keltettünk a falusiakban. Mi pedig dicső-
ségünk teljes tudatában felvonultunk a Slajmi-féle migdalhoz, azaz a Salamon-toronyhoz. Itt gyönyörű ki-
látás tárult szemünk elé, Grünzi elő is vette új kincsét, fényképezőgépét és tettének nyomait itt láthatjátok.

A torony tetején a falusiak nagy csodálkozására hóráztunk is egyet, és egész jó hangulatban indul-
tunk fel a kanyargó serpentinutakon a fellegvár felé. Lihegve érkeztünk fel és a kol-kajások azonnal mun-
kához láttak.

Addig mi megágyasztunk a szabadban, aztán megvacsoráztunk és együtt bementünk a vár közepére,

a mödurához. A mödura nesef nívója igen magas volt. Versek, énekek váltották egymást, legnagyobb tet-
szést Horóka chasszid történetei aratták. Két szellemes, vidám elbeszélést mesélt el. Mindnyájan élvezettel
hallgattuk és szinte fájt otthagyni a mödurát.

Másnap reggel madáracsicsergésre ébredtünk, az éjjeli esőfelhők teljesen eltűntek, a nap vakítóan
tűzött. Gyorsan felugráltunk, felszedelőzködtünk és levonultunk a Mátyás-forráshoz. Itt mindenki
megmosdott (bachurák kezét, arcot, bachurok még azt sem) és megreggelizett. A reggeli után jött a
hadijáték. Az egyik csoport védte a Mátyás-forrást, a másik támadta. Végül a támadók teljes diadalt
arattak. Az ezután következő levélírásnál kivétel nélkül mindnyájan így kezdtük el: »Visegrádról, a
kétnapos tijuhról írok nektek. Nagyon jól érezzük magunkat«. Visszafelé az úton még szebben menetel-
tünk, mint előző nap.

A kompon visszakeltünk Nagymarosra, itt újra megfürödtünk a Dunában, ezúttal minden strand és
szárdinia nélkül és újult erővel indultunk haza. Török Jancsi egy paraszt rajza alapján a »közelítő« hegyi

úton vezetett bennünket. A rajzon a falu utolsó
házáig remekül eligazodtak, ezután Jancsi kezdett
zavarba jönni, és csak a madrichok szeszélye irá-
nyított bennünket. Hol jobbra, hol balra, előre,
hátra, patakmederben és lövészárokban vezettek,
és mi mentünk. Holtfáradtan meneteltünk, és csak
az tartotta bennünk a lelket, hogy ez az út rövi-
debb. Nem akarom tovább részletezni kálvárián-
kat, elég az hozzá, hogy $\frac{3}{4}$ 6, vagy 6 óra helyett
8 órakor érkeztünk meg. Egy kilométerrel a machne
előtt sorbaálltunk és összeszedve maradék erőnket,
igyekeztünk strammok lenni. Valamennyire sikerült
is, és a péntek délután látogatóba érkező chavérok
csodálkozva állapították meg, hogy ekkora túra
után milyen jól nézünk ki. Hiába...

A HÉBER NYELVRŐL A MÖDURÁNÁL

Chaverim,

magam is érzem, mennyire paradox az ivritről, — az ereci ünnep és az ereci köznap, a zsidó mult és az igazi zsidó jelen nyelvéről idegen nyelven beszélni. De mint eszközt használom ezt a nyelvet, hogy mindannyiatok számára érthetővé tegyek olyan dolgokat, amelyeket értelmeteken keresztül kívánok a lelketekbe vésni.

Mi volt az ivrit a zsidóság számára a galutban? Megmaradásának alkotó eleme.

Az imákba merevedett irodalom és történelem, próféta-i intelem és a lét egységének magasztos filozófiája megőrizte a hit nemes foglalatában a nemzeti gondolat csíráját. A szenvedések és megpróbáltatások csak nemesebbé és acélosabbá kovácsolták ezt a foglalatot, amelyből a nemzeti érzés, a népi újjászületés akarása mint az égnek küldött áhítozás, nosztalgia öltözött szavakba. Lősáná hábá Bijerusálájim. (A jövő évben Jeruzsálemben.) Hádés jáménu kákedem (tedd napjainkat olyanná, mint volt valaha).

Ha nem is egységesen, de egyidőben és párhuzamosan minden zsidó nemzeti megmozdulással egy ivrit kultúrnyelvi erjedés is megindult. Jehuda Halévit költői ihlete Erec felé hajtja, a Chovevé Cion és a Haszkala együtt bontakoznak ki. Herzl és Achad Haam, mint két külön hatalmas forrás törnek elő a nemzeti gondolat időálló sziklái közül, eleinte külön utakon sodródnak, de hamarosan találkoznak a Zsidó Állam-gondolat széles medrében és mint ellenállhatatlan folyam viszik magukkal a zsidó nép minden rétegét.

Hogy a nemzeti gondolat csírája újból életre fakadjon, hogy felszakíthassa a hit merev burkolatát, szüksége volt »földre«, az éltető nedveket tartalmazó talajra, ahol gyökeret verhet. Föld és nyelv, ország és kultúra, a nemzeti lét alapvető két pillére. Erec a föld, az ország, az állam és Jiszrael az élő nép, a nyelvében és kultúrájában újjáéledt zsidóság. Ez Erec Jiszrael.

Ismerkedjete meg az óhéber irodalommal és tanuljátok meg az újhéber nyelvet. Csodálatos dolgokat fogtok tapasztalni. Az óhéber szókincese a chalucok ajkain nem is újjáéledt, hanem hirtelen lendülettel, — mintha ősi életét folytatná, — változott át és illeszkedett bele a modern élet kívánalmainak keretébe.

A szavaknak és az írásba öntött fogalmaknak minden nyelvben megvan a maguk sajátos életük. Vannak szavak, amelyek évszázadokon keresztül megingathatatlan örökei a nyelvnek és változatlan formájukban

vészeli át a nyelvújítás viszontagságait. Vannak szavak, amelyek elavulnak, az élet kisclejtezi őket, vagy csak töredékei maradnak meg a szótárban, míg mások virágzásnak indulnak, kiterébélyesednek, tartalommal telnek meg és új szavaknak adnak életet. Ezek a folyamatok évtizedeket, sőt évszázadokat vesznek igénybe.

Az ivrit Erec Jiszraelben a hitjasvut üteméhez illeszkedve, az utolsó 40—50 évben olyan fejlődésen ment keresztül, amely más nyelveknél évszázadokat venne igénybe. De nemcsak az irodalom és tudomány nyelve, hanem a hétköznapi szóhasználat is olyan különbségeket mutat, hogy egy második alijával bevándorolt chaluc beszéde egy most érettségizett szabréével szemben szinte archaikusan hangzik.

A héber nyelv ma az élet nyelve Erec Jiszraelben. Az aliják, amelyek a galut ezer sarkából a nyelvek új Babelját hozták magukkal, nehezen, de szívós akarattal igyekeznek elsajátítani a héber nyelvet. Ivrit nélkül nem lehet megélni Erecben. Sajtó, szépirodalom és a tudománynak minden egyes ága, az egyetemi és akadémiai nyelv, a kereskedelem és ipar nyelvhasználata, a kollektívák, kibbucok, mosavák nyelve, az útszéli politizálások, pletykák és kiáltványok, a gyermekek csacsogása és a csecsemők legelső gagyogása mind-mind az élő héber nyelv tanúsága. Ivrit nélkül a legjobb munkás, legodaadóbb cinista is idegen marad az országban. Nem vehet részt annak lüktető életében és egy idegen eszköz, egy idegen nyelv közvetítésével jutnak el hozzá a Jisuv ügyeinek, bajainak, szépségeinek szavakba öntött gondolatai.

Itt a mödura fényénél és melegénél az óhéber és az újhéber irodalomból fogtok hallani szemelvényeket. Héberből fordított és a világirodalomból héberre fordított művekből részleteket. Azért válogattuk ezt így össze, hogy szemléltessük mindazt, amit Nektek elmondottam.

Biztos vagyok abban, hogy mindannyian, akik e tüzet körülülitek, Erecbe igyekeztek és megtanulva a héber nyelvet, részt fogtok venni Erec, a zsidó föld, a Zsidó Állam és Jiszrael, a zsidó nép és népi kultúra felépítésében. Tihju sutáfim löjocirá : legyetek az alkotás részesei.

Mosevet Lánegev, 1947 július 28. 5707. év 12.

HORAÁT HAJOM

17.30^h Áruchát Erev — 19^h szicha

Utána a legnagyobb csendben felkészültök és egész éjjel tartó lajla tijulra megy a chevra. Cél a szomszédos somér mosava.

HÉKLI A SOMÉROKNÁL

Horaát Hajom felolvasásánál örömmel értesültünk, hogy a nap fáradalmait éjjel nem pihenhetjük ohelunkban békésen szenderegve, hanem a szomszédos somér-mosava megtámadására az egész mosava chevra lajla-tijulra indul. Egész sor lajla-tijul emlékét idéztük fel a hírre, közte természetesen elsősorban a tavalyi jólsikerült degel lopást a Droroktól és valamennyien alig vártuk a leszálló sötétséget, mikor útnak indulhatunk.

Az éjszaka beálltával sorakozó, halk vezényszavak (netalán közelben leskelődő somér-kémek meg ne hallják) és végtelen menetben, egyes sorban, úttalan-utakon elindult a menet. Vezetőnk valami jó fantáziával megáldott egyén lehetett, mert csodálatos helyekre vitt el bennünket, fogalmunk sem volt (azt hiszem neki sem) keletnek megyünk-e, vagy nyugatnak, csak csalhatatlan cofe-ösztönünkben bízva mentünk előre. Az út szörnyű volt, a sötétben potyogtunk, mint a legyek és mikor nyögve, lógó nyelvvel másztunk a kaptatókon, átkozódva emlegettük Pinchaszt, ki egy másfélórás, könnyű, síma utat emlegett. De azért néhány könnyű sebesülést leszámítva, rendben odaértünk és elhelyezkedtünk a somér tábor körül az erdőben. Onnan már Dubi vezetésével csak hatan indultunk tovább.

Óvatosan, a smirák éberségét kijátszva osontunk be az ohelek közé, a legmagasabbhoz odarohant Dubi és feltűzte degelünket. Egy levelet is mellékelünk : »szívélyes üdvözet az éjszaka itt járt 200 Han-Hac-tól, a degelért visszajövünk !«

Egy arra haladó kocsi zörgését kihasználva futottunk a táborból az erdőbe és ott vidáman összeülekezve, boldogan állapítottuk meg, hogy jó munkát végeztünk. A chevra időközben visszafelé indult. Ala-

posan kiléptünk, mire utolértük őket. De hallva a sikerült hékli részleteit, majd szétszedtek bennünket.

Ilyesmi nem szokott megtorlatlanul maradni és ezentúl minden éjjel rettegve vártuk a somérokat. De ők csúnyán kitoltak velünk: nem jöttek! Éjszakánként dupla őrséget állítottunk, akik minden megrezzenő bokor mögött százával szimatolták a támadó somérokat és reggelre tönkrement idegekkel vánszorgtak az ohelukba.

Még a mosava végén sem akartuk elhinni, hogy a revans valóban elmaradt és a vonat ablakain kinézve titokban kissé szorongva vártuk, melyik állomáson támadnak meg bennünket a bosszúéhes somérok.

Mosevet Lánegev, 1947 augusztus 1. 5707. év 15.

PKUDAT JOM

Négyezeröttszáz testvérünk kísérelte meg ismét, hogy hazájába eljusson. Ez alkalccmmal új szörnyűséggel szolgált népi létünk megrontója, az angol közigazgatás. Elhatározta, hogy visszautasítja a menekülteket azokra a partokra, ahol hozzátartozóikat halálra kínozták. Mikor az első hírek érkeztek erről a szörnyű elhatározásról, nem hittünk füleinknek. Nem hittük, hogy egy állam, amely nemzetek szövetségében az elnyomottakért való küzdelmet hirdeti, ilyen nyíltan, a világ szeme láttára végezze sátáni üzemait. Ma már részletek vannak a kezeink között az »Exodus« 4500 menekültjének kiutasításáról. Charták és egyességek sutba dobásával, nemtörődve az exterritoriális vizek sérthetlenségével, a tenger végtelenségébe üldözték testvéreinket!

Chaverim,

nem egy impérium születésénél volt ott a zsidó nép és nem egy hatalom üldöztetéseit élte át. Nem egy ellen lázadt fel makacs élniakarással és vitta ki akarátát és szabadságát. De minden egyes impérium sorsában a zsidóüldözés annak erkölcsi leromlását és bukását jelentette, amelyet követett a politikai megsemmisülés. Az idő jele ez, melyben már világosan bontakozik ki az Angol Birodalom szétesése? Mi

reméljük, hogy Európa, ez az erkölcsében sebzett és most épülő Európa nem fog Anglia mellé állani, hogy szörnyű tervét végrehajthassa és ha szunnyad még valahol a világon a jog és erkölcs parazsa, fel fog lánjolni a kisnépek lelkében és ügyünk mellé fognak állni.

Mi, akik itt állunk és zsidók mindenütt a világon, mozgalmakban, idegenben és légerekben az ügyért való küzdelemben, vagy az ügyért szenvedett fogságban, együtt érzünk kiü'dözött testvéreinkkel és melléjük állunk szent fogadással:

Nem nyugszunk és nem pihenünk, míg népünk jövőjét biztosítva nem látjuk és míg Erec Jisraelt fel nem építettük.

Chazak Veemac:

Hami f k a d a

MOÉCA A MOSAVÁN

Idén is összehívta a mozgalom a hagyományokhoz híven Moécáját a mosavára, hogy ott részletesen megbeszéljék az összes függő kérdéseket és meghatározzák a következő év terveit. A mozgalmi év befejezése ugyan a Jom Hamnahalim, de az új program nem közvetlenül ezután kezdődik. Hátra van még az egész évi munka záróvizsgálata, eredményeinek gyakorlati bebizonyítása: a mosava. A J. H. inkább számítás, lelkiismeret-vizsgálat; programadása csak formáság. A program a mosava lendületéből, hangulatából nő ki és ezen keresztül nemcsak a Noár, hanem a Moéca következő évi munkáját is determinálja.

Idén merésszé, nagyvonalúvá tette a Moéca határozatait a körülötte zajló mosava sikere, mely eleven bizonyítéka volt annak, hogy a határozatok nem a jegyzőkönyvnek szólnak, hanem chavérok százainak és sikeres keresztülvitelükhöz a legfontosabb kellék: a kitűnő emberanyag, a lüktető mozgalom adva van.

A Moéca chavérjai Pesten találkoztak és egy teherautón párórás kellemes utazás után érkeztünk el a mosavára. Vigan, énekelve ültünk, álltunk a zsúfolt autóban, mikor lekanyarodva az országútról, szívdobogatóan megkapó jelenet tárult szemünk elé: a 200 gyerek madrichokkal és sliachokkal élükön a tisztaság minden pontjáról rohant felénk, integetve, kiabálva és mikor megálltunk, jóformán úgy szedtek le az autó tetejéről. Köröskörül a gyönyörű vidék, az erdők magaslottak és az ezerszínű nyári délután szolgáltatott méltó hátteret ennek az örökké emlékezetes képnek. Ott álltunk poros-piszkosan az ember-

gyűrű közepén és boldogan igyekeztünk egyszerre lehetőleg húsz felé beszélni és kb. ugyanannyi irányban, eleget téve a ráncigálók óhajának, elindulni. Lassan aztán mindenki megtalálta a mosava-chevrából az »övét« és elszéledtünk az ohelek között, ahol büszkén magyarázták a »törzslakók«, nekünk »vendégeknek« a mosava napirendjét, az eddigi programot és valamennyi elbeszélésnek ugyanaz volt a vége : nagyszerű a mosava.

Este mizdar, a Machlakák fegyelmezetten vonultak fel a degel körül, ahol a zászlófelvonás után Dubi üdvözölte a felsorakozott Moécát és figyelmeztette, hogy bele kell illeszkednie a mosava rendjébe és »jó munkát« kell végeznie.

A parancsot megfogadtuk. Az erdő egyik tisztásán két napon keresztül, hajnaltól sötétedésig vitattuk a tennivalókat. Az eredmény nem maradt el — hónapok óta húzódó problémák oldódtak meg órák alatt és elvi jelentőségű határozatok egész sora tulajdonképpen most hozta meg az áttérést a pillanatnak élő »konjunktúra mozgalomból« a mai helyzet megkövetelte állandó, hosszútávú munkára berendezkedő, hagyományokra és kialakult rendszerre támaszkodó nevelőmozgalomra. Azóta már valósággá vált a határozatok egy része és az eredményeket szemléltetően mutatja a megújított mozgalom.

Persze felejthetetlenek maradnak Lányi Benő főzetei is és meg kell emlékezni a Moéca két főgondjáról : a mozgalom betömésre váró, kitöltetlen üregeiről és az augusztus 15. és 30. között rendezendő hat hetes szeminárium technikai akadályairól. De ezzel is megbirkóztunk valahogy, Hermann Slomo tragédiáival is . . .

Azt hiszem az esti búcsúnál jogosak voltak Cvi szavai :

Ilyen szép és eredményes Moécát csak szép és eredményes mozgalmi munka követhet.

TÁBORTŰZTŐL—TÁBORTŰZIG

Kétszer ültem mödura mellett a mosaváinkon. Először a susai és centeri mosevet avodásokkal, másodszor a cofekkel Kóspallagon. Magam nem lehettem ott végig egyik mosaván sem, de azért mind a két helyen megkaptam a tábor résztvevőinek kijáró mosava-szimánt. Kóspallagon egy valódi szimánt, Susán egy kalászt az első termésből.

A cofe-mosaván több mint kétszázan ültünk a mödura mellett. Az ország minden részéből, kénekből, mihákról, gyermekotthonokból. Ott voltak a Moéca Rasit chavérjai. Szimbolikus jelentőségűnek szántuk az ottlétünket: a mosava idejét és helyét választottuk ki a mozgalom problémáinak tisztázására. Tudtuk, hogy a cofe-mosava közelsége megfelelő légkört fog teremteni megbeszéléscink számára. Nem is csalatkoztunk ebben a reményünkben. Az esti mödura hangulata belső igazolásul szolgált: helyesen cselekedtünk, amikor munkatervünkben ismét visszaállítottuk a cofe-mozgalom »régi fényét«. Az a versenyszellem, amellyel a szegediek, a debreceniek, a Lönicachon és a többiek jobbnál jobbat igyekeztek nyújtani, megerősítette bennünk azt a reménységet, hogy a cofe-mozgalom feltámadása magával hozza a nagyobb eredményeket ivritben, általános tarbutban és a mozgalom nevelői munkájában is. Túl azon, hogy élmény volt, komoly jelentőséggel bír, hogy legalább három »komplett« makhéla és szavalókórus mutatkozott be a mödura mellett és hogy a programnak több mint a fele ivritül hangzott el. Persze lehetett látni olyan arcokat is, amelyek idegenek voltak, ahogy körülnéztem, a tűz körül. Voltak olyanok, akik nem tudtak felolvadni a mosavai esték hangulatában. Bizony sokan ültek még a kóspallagi möduránál, akik nem fogják végigjárni az utat, akik a mosava szimán mellé nem fogják megszerezni a »susai kalászt«.

Mikor czekeket néztem, akkor mindig eszembe jutott a susai mödura. Ott már kevesebben voltunk, a tűz mellett ülőket nem versenyszellem fűtötte. A mödura inkább emlékezés volt azokra a tábortüzekre, amelyek útjelzők voltak a sok élményen át Susáig—Centerig jutottak mozgalmi életében. Szimán helyett egy-egy kalászt kaptak az ottlévők. A hangulat is csendes volt valahogy, a program rosszabb. De mégis nyugodtan hallgatta mindenki. Az se zavart, hogy a »nagy makhéla« minden dalt fals hangon kezdett, hogy a szoprán nem is énekelt, hanem istentudja minek nevezzem azt. A cofek már régen agyonütötték volna Herman Slajmeť és Hellerkét a dekameronért, meg a Voltaire-Nietsche-Freud-Bergson hemendexért. De itt mindenki türelemmel hallgatta őket és talán akkor sem zajongtak volna, ha éjfél után kettőkor derül csak ki Hellerke sebessodrú előadásából, hogy a barátnőnek kölcsönadott gyémánt üvegből volt. Szegény határőrök, meg a falusi tanító csodálkozhattak azon a tömény, túlsúfolt kultúráltságon, ami a Hermann-házaspár szavaiból ömlött és biztosan nem értették, hogyan lehet Spenót szabóvasától egyszerre a Herskó Marcsa Boldogtalan Cijonjáig ugrani. De nem ez volt a lényeges.

Magunknak csináltunk mindent, pihenésül a munka után. Egyszerűen, mint ahogy dolga végezte után jól akarja érezni magát az ember. Mindenki örült a másoknak (még Jöchi is!) és igazán azt éreztem, hogy minden újabb dal, minden újabb vicc és még a lélegzetelállító »juppajdék« is csak arra valók, hogy tovább maradjunk együtt. Nem is akart senki elmenni a tűz mellől.

Jó volt, hogy mindkét helyen meggyújtottuk a mödurát. Ott is, ahonnan indultunk és ott is, ahova minél több cofenak meg kell érkeznie.

A JAMBOREE

A mostani mosava-programm teljesen újszerűt, az eddigi mosaváktól lényegesen eltérőt adott: lehetővé tette, hogy a mozgalom egységei egy nyári táborozás keretében mérjék össze erejüket és döntsek el: vajjon melyik a mozgalom legstrammabb egysége sport, cofiut és tarbut szempontjából.

Ennek a gondolatnak jegyében indult a jamboree, mely a mosava tizedik napján kezdődött. Kétségtelen sikerét főképpen két körülménynek köszönheti. Egyrészt a mosaván csak régi mozgalmiak vettek részt, ez meglátszott a versenyzők sportszerű magatartásán, mely a versenyek alatt és a versenyszámok lezajlása után is mindenütt meg nyilvánult. Nem hallhattunk sehol egy fitymáló, vagy lenéző véleményt és a vita legfeljebb azon alakult ki, hogy egyes csapatok a másik teljesítményét becsülték túl.

A sikert elősegítő másik ok pedig a chavérok igazi cofe-küzdőselleme, amely nélkül a versenyeket semmiképpen nem lehetett volna ilyen eredményesen lebonyolítani.

A jamboree résztvevői között ott volt cofe-mozgalmunk valamennyi egysége, akik a versenyek folyamán nemcsak megszerették, de megtanulták becsülni is egymást. Komoly barátságok keletkeztek és az egyes versenyszámok után a riválisok a legteljesebb egyetértésben hagyták el a porondot. A program : kulacsadogatás, futás, magasugrás, zsinórlabda, kim, heik, sirim, targilé, széder és nese. A versenyszámok kivétel nélkül a legnagyobb rendben folytak le és az eredményekkel általában minden moszad meg volt elégedve, kivéve természetesen a második helyezett kvucát, amely a világ egyetlen versenyén sincs megelégedve helyezésével. A díjkiosztás napján büszkén vették át a győztesek a jutalmat, a vesztesek pedig tapasztalatokkal gazdagodva megfogadták, hogy a következő jamboree az ő győzelmükkel fog végződni.

GÖRBE TÜKÖR

avagy, hogyan látja Mose Ávázi, Ludas Mózes a mosava egy napját.

Ébresztő, háskámá reggel 6-kor. Így szól ez leírva, vagy felolvasva a Pkudat Jomban. A valóságban..., arról ne is beszéljünk. $\frac{1}{2}7$ felé egy falánk chavér, aki az egész nap alatt felvásárolt gyümölcsöt, körtét, dinnyét jamboree-szerűen egy óra törcdéke alatt habzsolta fel, hirtelen hascsikarásra ébred és gyors léptekkel a guggolók dombja felé tart. Pyjamáját félig letolva rohan és néhány lépéssel a cél előtt belebotlik egy botot szorongató, horkoló gombócba. A gombóc megmozdul és álommély hangon nyájaskodik : Te állat, nincs szemed? én vagyok az asmura !

— Te vagy az asmura? Akkor miért alszol, mint egy ágyú.

— Hány óra—? kérdi erre az »asmura«.

— Fél hét.

— Na látod, — hangzik a válasz — én hatig vagyok szolgálathban, tehát teljes joggal alszom — és már hunyja is le a szemét.

— És boker tov nincs? — szól a nyögdicsélő hang, a guggolók dombja partjáról.

— Hát ez igaz, bóker tovot kellene fújni. — Az asmura kivakarja a safrant a takarója alól, kezébe nyomja a kürtöt és ráparancsol : — fújjad !

Fújná is az, csak a sárga rézszerszám nem akar szólni. Nincs Mundstück. Megindul a szorgos kutatás a szopóka megkeresésére.

Volt szopóka, nincs szopóka, mert ellopta a Horóka.

A kutatás átterjed a szomszédos sátrakra, az egész machnera, a környékre, közben az idő telik és már nagyon késő lehet, mert a konyha körül is észlelhető valamelyes mozgás, sőt a legbiztosabb jel arra, hogy az idő előrehaladott; a Hanhaga sátorból is gyanús dolgok látszanak.

Heuréka. Végre megvan a Mundstück. Nicachonék a sátor elé tűzték a kacsá farkába dísznek. $\frac{1}{2}$ 8. Tratatatata... boker tov.

Hirtelen mozdulat minden sátorban. Mindenki ütemszerű hirtelenséggel húzza a fejére a takarót. A nap felbukkan az erdő búbja fölött és bekacsint egyenesen a Hanhaga sátorba. Bekacsintott, úgy kell neki, mindjárt el is bújik egy báránnyel mögött. Ezután rögtön megjelenik egy dubiózus alak, harsogva rohan a machne közepére, egyet füttyent és kettőt rikkant:

»Na mi lesz, felkelni! Chevra tornára. Gyerünk!«

Nyomon követi őt néhány különböző hajszínű pribék és a pyjamás, alakok nagynehezen kászó-lódni kezdenek. Közben kiderül, hogy mindenki az éjjel asmurázott, vagy asmura-jelölt volt, vagy tegnap volt az, vagy a bachurája, vagy a kisöccse, ros-kvucája, jókomája, egyszóval mindenki jogosan álmos. Hosszú diplomáciai tárgyalások után végre futásnak ercednek. Ki úton, ki mezőn, ki erdőn. csapáson, vagy patakmederben, olyan futkározás keletkezik sípoló kísérettel, hogy aki nem tudja, hogy ez hitámlu boker, azt hihetné, hogy tűz ütött ki a mosaván. Ezt a hiedelmet még növeli a füst, a láma és a »tűzet« ordítózás, melyet a konyha felől hoz felénk a szél. De ennek a tortúrának is vége szakad. Kilógó nyelvét minden chavér visszahelyezi a szájába és arra az általános meggyőződésre jut, hogy a mosdást ma is megspórolja.

Egyszer csak kiáltozás támad. Ujjongó és egyúttal csodálkozó kiáltozás, amely a figyelmet egy rendkívül szokatlan alak felé tereli. Nem is annyira az alak, mint az a körülmény kelt feltűnést, hogy ez egy gyűrött papirost szorongat a kezében és az irány — hát ilyen még nem történt a mosava rövid történetében, a latrina. Mint szélvész suhan át a machne sátrai között a csodálkozó felkiáltás: valaki a latrinára megy. Már mindeki elképzeli magának az ülő alakot, amint a világ mind a négy tája felé nyitott kakas-

ülön elhelyezkedik. Hiszen ilyen képet még nem láttak. Lábujjhegyen követi a meghatott sereg az úttörőt a hegy aláig. Valaki azt ajánlja, talán át kellene neki nyújtani ajándékképpen a Degel Nikajont, vagy felolvasni a nevét a Pkudat Jomban, vagy egyéb megtiszteltetésben részesíteni.

De jaj, szörnyűség, füstbe ment terv, mindenki elfintorítja az orrát: a hős eldobja a papirost és füttyürészve elindul a machne felé.

Tratatata. Aruchát boker...

Ez már komoly buli. Előkerülnek a ragadós vedrek és mindenki rohan a mitbách felé. Egy ideges hang fogadja őket: »mi ez a rohanás, én így nem tudok dolgozni! Hol van Dubi? Ezt én így nem folytathatom.

Különben a reggeli még nincs kész, csak egy óra múlva lesz. És minek nektek vödör? A reggeli kenyér és tonhal. A tonhalat ki sem osztom, mert egyiktek sem eszi meg. A kenyeret már megkaptátok tegnap este. Szóljatok a toránoknak, hogy félóra múlva már lesz reggeli...« A szapora beszéd még eltart néhány percig, de alighogy elhangzott a »tonhal« varázsszó, tiszta lett a terep.

A machneban a kép közben változik, átalakul. Szilaj porolás és pörölés hallatszik. Öten csimpaszkodnak egy gereblyébe, hatan egy seprűbe, tizen egy locsolóba. Bemeszelt és sárral betapasztott bachurák szaladgálnak a sátrak körül. Csak egyetlen ember áll bánatosan a machne szélén és azon szomorkodik, hogy nincsen olyan nagy pokróc, amivel egy sátrat kívül-belül egyszerre le lehetne takarni úgy, hogy aláférjen piszkos edény, kenyérhéj, fürdőnadrág, páratlan cipők, csikek és egyéb használati cikkek. Most különösen jól jönne egy kis tisztaság a ház körül, amikor a páter dagadt profilja olyan harsogó tiszteletet szerzett a sáturnak és már tervbe is vette, hogy néhány darazsat fog becsempészni a páter köldökére, hogy a sziluett tökéletes legyen.

Tratatata... sátor bikur. Egy ilyen sátor bikur igen hasznos művelet a mosaván, ilyenkor kerül-

nek elő a hátizsákok tövéből különböző kék selyem használati cikkek, amelyeket már elveszettnek hitt az ember. Evőeszközök, gyertya, biztosítótű és egyéb fontos dolgok támadnak fel az árkokban. Természetesen vannak ragyogó tiszta ohelek is a kő- és sövénybarrikádok mögött.

A mai különös tisztaság nemcsak befelé, hanem kifelé is a vendégeknek szól, kiket mára várnak. Nini, hát ez micsoda? Úgy látszik, exotikus külföldi vendége is lesz a machneknak, a távolból egy félvállra cresztett fürdőruhában hatalmas zöld lapu mögött, kormánypálcával a kezében, nemzeti mezitlábás viseletben maga az abesszíniai négus közeleg. Bocsánat, egy kis tévedés történt, most látszik, hogy ez a machne minden ügyes-bajos dolgának jódozója, a mosava dokija. Ahogy beérkezik, körülveszik a hasfájósak és rongyos végtagúak, sebeiket mutogatva.

Szóval minden folyik programmszerűen. Alkalmi dzsiu-partik, rúgkapálódzások, volley, kézilabda, hoplázás, pokrócozás, nyakonöntés és egyéb atlétikai számok.

Míg csak mindezeknek véget nem vet egy újabb tratatatata és most kezdődik csak az igazi pankráción. Káposzta, káposzta, hús sincsen benne. Nüná van. Kezdődik a vételezés, valóságos Joint-rendszerrel. Hányan

vagytok a kvucában? 25-en, szól a határozott válasz. Hogyan, hiszen a reggeli sátorjelentésnél 13 volt. Ja igen, de közben átjött a szomszéd sátorból három és a győri gyerekek vendégek ma, ezenkívül itt volt a Mose papája és ma fog jönni még a mihárol egy csomó vendég és különben is mindnyájan éhesek vagyunk. Ez igaz is és mivel a pankráción hangulat növekszik a sorban hátulról, nincs idő megvizsgálni az ügyeket, a háromliteres nagykanál működésbe lép, ömlik a laska a vedrekbe, el lehetne rekeszteni vele a Korompa patakot. Mindenki kap hozzá egy duruzsoló skatulyát, tele darazsakkal, amelynek fala vékony ízzel van bekenve. Kiosztják a csipéseket és a fejadagokat és hozzáfognak a kolkaja elfogyasztásához.

Munka után édes a pihegés, illetve a szuszogás, horkolás-berregés. Hirtelen hatalmas sikoltozás, bűgás, csilingelés és sakálordítások hasítanak a levegőbe. A szörnyű hangok az erdő felől jönnek. Mindenki odarohan és az erdő fái közt a következő kép tárul a szemlélő elé: Három ember az ajkához emelt locsolóba rikoltozik, kettő füttyülővel a szájában fúj egy vödört, egy kislány az ég felé fordult szemekkel sikoltozik, mintha ölnék, a többiek, kivéve egyet, féllábon állva, kesztyűbe, vagy fésűbe dudálnak, az egy pedig értelmetlen héber szavakat üvölt, hörgő megszakításokkal és ehhez a moskva vezényel áhítatosan ritmust. (Nicachonék készülődtek melodramájukra). Hát ez micsoda, kérdik a chavérok kétségbeesve. Ez szavalókórus, szól az ártatlan válasz.

Délutáni program. Elvonulások, ki könyvvel, ki pokróccal, ki párjával, azaz párnával. Fürdés a kacsasztatóban és egyéb helyiérdekű pocsolyákban. Torma bácsi is megérkezik közben, tiltakozást hoz a malacaitól, hogy ők nem a mosava tagjai és nem hajlandók megenni mindenféle kaját, amit a mosava konyhán kotyvasztanak. Megnyugtatták, hogy a jövőben a malacoknak nem lesz panaszuk.

Este van, este van, ki-ki riadalom. Jönnek a somérok, ez annyit jelent, mint amit valaha a »jönnek a tatárok« jelentett. Dupla őrséget, deréknyi vastag dorongokat, riadó készletet, sípokat és rezerva alsóruhákat. Szóval komplett felkészültséget. A módura körül ülők is mindig hátratekintgetnek a tűzből, nehogy az ellenség meglepje őket. A zing és az ugrálás is a megfélemlítettség képét mutatja és a lefúvóra most az egyszer, mindenki suttogva igyekszik az ohelesfelé. Csak az asmurák figyelik idegesen az erdőbe szorult sötétséget. A Hanhaga biztatására lassan minden elcsendesül. Egy-egy madárrebbenésre százával jelentkeznek a somérok az asmurák képzeletében, míg a nappal rohamaitól táplált álmoság hatalmába nem kerít mindenkit, ezután somérok, darazsak és héklitervézők egyforma édesen alusszák át az éjszakát.

A DIJKIOSZTÁS

»26, 28, a sirim az 30!« Ehhez hasonló számtani feladatok foglalkoztatták az utolsó napon a mosava legtöbb chavérját. Senkit sem hagyott érdektelenül az, hogy az idei mosava-versenyt ki nyeri meg. Pök-hendin, fontoskodva, rejtélyes arccal sétálgattak a Hanhaga chavérok, de sem őket sem a gépirókisasz-szonyt nem lehetett megfőzni.

Mit volt mit tennünk, készülődünk hazafelé. A szokásos ebédutáni volley-ball meccsek is elmaradtak. A labda ott pihent a máchszanban, senki sem zaklatta érte Lányit. Kit érdekelt most az ilyesmi, amikor két nehéz hét munkájának eredményéről van szó.

Végre késő délután felöltözködtünk chulcába vagy fehér ingbe és sorakozó a miszdarhoz.

A degelrúd előtt egy fehér asztalkán vannak kiállítva a díjak. Az első díj egy szobor, a második arany- és a harmadik ezüstkoszorús szimán. A szobrot a Machlaka, a szimánt az első két kvuca kapják. Hat órakor

a szolgálatban lévő torán-chavér jelt ad a gyülekezőhöz. A chevrák rendezett sorokban, énekelve vonultak fel a zászló elé és várták a mosava utolsó miszdarját : az eredményhirdetést. Minden kvuca mosavai degel-jével sorakozik, melyhez máris annyi boldog emlék és élmény fűződik.

A toran-chavér bejelentette a további programot, azaz megmondta, mikor és hogyan indulunk haza. A Hanhaga az idegeinken űáncolt, utoljára hagyva a váravárt eseményt. Végül Dubi szólt néhány szót a versenyről. Majd Back Slomo olvasta fel az eredményt. A kvuca-versenyben első a Kvucat Bonot (Lönicachon), második Kvucat Achva (Haclacha), harmadik Chérut (Hagsama). A machlakák között első a MACHLEKET LÖNICACHON.

A Bonotok chulcáira Dubi tűzte fel az aranykoszorús szimánokat, a kvucat Achva felsorakozott chavérjai pedig Pinchasztól vették át örömkönnyes meghatottsággal az ezüstkoszorús szimánokat.

Lönicachonék sápadtak, pirultak váltakozva, Kacsá pedig sugárzott és előre illesztette bölcsőformára karjait, hogy a díjat, a gyönyörű bronzszobrot átvegye. Dubi közeledtével azután egészen összezavarodott,

egyszerre akart kezet fogni, ölelni, szobrot átvenni és talán tapsolni is. Végül a szobor mégis ott nyugodott Kacsa karjai közt.

Mondanom sem kell, milyen örömet okozott nekünk ez. Elismerték, hogy dolgoztunk, nem becsülték le munkánkat. Pedig a mosava jó volt és csak egy ponttal föztük le vetélytársunkat, a Haclachát. Ott a helyszínen egymásnak ugrottunk, összecsókolóztunk és örömtől csillogó szemmel álltunk a fényképezőgépek kereszttüzeiben. Úgy éreztük, megérdemeltük az elismerést, nemcsak a két hét teljesítményeiért, hanem mosava előtti kemény munkánkért. S íme, nem vezett kárba fáradozásunk. Annak ellenére, hogy vetélytársaink 16—17 évesek voltak, mi, cofecairok lefőztük a nagyokat. Mondom, rettentő boldogok voltunk, tisztelt rosunkkal, Kacsulival együtt. A díjkiosztás után az erdő aljában chevra-szichára gyűltünk össze, oda már kimondhatatlan büszkeséggel cipeltük Kfar Glücksohn ajándékát, a babérkoszorút tartó atlétát.

Ezzel ért véget mozgalmunk eddig legszebb, legjobban sikerült mosavája, az 1947-es Mosevet Lanegev.

MOSEVET AVODA CENTER

A J. H. után pár napra indulhattok, hangzott el a várva várt döntés a szentek szentjében, a Mazkirut belső szobájában és Dénes boldogan rohant a kinn várakozó kis csoporthoz : azonnal értesítsétek a kvucát; pénteken megyünk ! Rövid indiántánc a lépcsőházban, megfelelő üvöltés kíséretében, amit még az egyik éppen arra jövő sliach rosszaló pillantásai se tudtak lecsendesíteni.

Nem is csoda. A kvucat Lematara már hetek óta mosevet-avoditisz nevű rendkívül súlyos betegségben szenvedett. A mozgalom különböző »propagandistái« annyira felcsigázták őket a hachsara-élet szépségeinek, a jó kajának, az izgalmas mismarutaknak, stb. ecsetelésével, hogy legszívesebben gyalog elindultak volna álmaik hachsarája, Center felé és mikor Marci, a hachsara vezetője még külön előadást tartott nekik a Jom Hamnahalim alatt Centerről, Pipecről és a kis nyulakról, a J. H. miatt teljes csőd előtt álló gizbarunknak is meg kellett hajolnia útiköltséget sürgető kérelmük előtt.

Tudom, nem hiszitek el kedves olvasóim, de akár 20 emberrel is bizonyíthatom, hogy péntekre az utolsó sátorfeszítő madzag is készen állt. Miként történhetett ez a Noár Cioni eseménydús multjában példa nélkül álló szenzáció, magam sem tudom elképzelni, elég az hozzá, két ponyvával, 500 méter kötéllel !!!, valamint 8 bachurával felszerelve, pénteken reggel már robogtunk Miskolc, illetőleg Center felé.

Az úton nem történt más különösebb esemény, mint hogy majdnem barátságos pofozkodásba kezdtünk a kupé többi utasaival, kiknek sértette a fülét ivrit-éneklésünk. Aztán mégis lecsillapodtak a kedélyek és így épen és sértetlenül futott be velünk a vonat Center pályaudvarára. Sátorverés, kezdeti zűrzavar. ismeritek ezt már jól, minden mosaván egyforma. Nem is írok erről. Az érkezést és letáborozást követő napon azután elkezdődött a Mosevet Avoda »Avoda« része. Reggel 4-kor ébresztő, hogy hogyan ugrottunk ki a pokróc alól, azt fantáziátokra bízom, néhány adattal megerősítve : egész napi utazás, egy csomó elkényeztetett csemete és a megszokott 1/2 8-as ébredés. Ennek alapján egészen pontosan elképzelhetitek első napi

felkelésünket. Maga a nagy Pipec, sőt PIPEC adta ki az utasításokat : fele trágyalevel öntöz (piha), fele kapál.

Mielőtt folytatnám a történetet, még ki kell térnem fentemlített Pipec bátyánkra, becsületes nevén Erdész Gerőre, ki megteremtette a centeri gyönyörű kertészetet. Rendkívül értelmes ember, remek kertész, megáldva egynémely bogarakkal. Többek közt : kánikulában pulloverben, kabátban, nyakkendőben, félárbocra eresztett nadrággal rója a földeket és minden létező alkalommal elismétli :

»Mindez nem lényeges, mindez nem probléma számunkra ; fontos a szent gyűlölet, mely elvezet az igaz héberséghez !« (Idővel kiderült, hogy ennek értelme is van. Érdeklődők Centeren megtudhatják, itt helyszűke miatt nem közölhetjük a világmegváltó elméletet.)

Ennyit Pipecről, egyelőre, hiszen ekkor még nem tudtuk, hogy később mennyire megszeretjük az öregget minden furcsasága mellett és milyen intim viszonyba kerülünk vele. Hja, 'a sors útjai . . .

* * *

A kapáló csoporttal maga Pipec ment, beavatni őket a kapaforgatás rejtelseibe, ami avval a ránézve felette szomorú következménnyel járt, hogy Szende-Szundi a kezét répának nézte és szakszerűen megkapálta. Bár gyomnak nézte volna, — nem fogyott volna el $4\frac{1}{2}$ méter fásli és nem förmedt volna rá a másnap gyanútlanul megérkező Pinchaszra és Pfeifer Pistára bemutatkozásnál : »Vigyázzanak a tönkretett kezemre !«

Mert másnap megérkeztek »előkelőségeink«. Pinchasz a fővédnök és Pfeifer Pista a mosava Hanhagája. Első ténykedésük az volt, hogy lehordtak bennünket, miért loptuk el a nagy mosava teljes kötélkészletét. Esküdöztünk égre-földre, bizonygatva ártatlanságunkat, hivatkozva a Mazkirutnak arra az utasítására, hogy hozzuk el a két ponyvát és a mellette lévő kötelet. Nem mondom, első pillanattól kezdve gyanús volt, hogy két sátor felveréséhez annyi kötelet mellékelnek, amennyit ketten alig bírnak cipelni, de hát »legfeljebb megmarad pár méter« és »ami biztos, az biztos« jelszóval levittük mind. Maradt is, 500 m-ből 485,

— tettük még hozzá önérzetesen — átvitték Susára, — és nem tudtuk megérteni, miért nem dicsérnek meg egyedülálló bölcseségünkért. Cselekedetünk horderejére akkor döbrentünk rá, mikor kiderült, hogy a másnap kezdődő mosava-szemináriumra express kellett volna visszaküldeni a Pesten időközben agyonkeresett köteleket.

Visszatérek a »trágyás« részlegre, ahol a kvuca egyik nevezetessége majd belepottyant fejest a trágyalés hordóba. A kaposztán kívül magunkat is jól megöntöztük az éltető nedüvel, így méltán énekelhették a centeriek :

Szagos lesz az utca,
Merre, merre jár a kvuca . . .

* * *

Az első hét kemény munkában tellett volna el, de harmadnap beütött a krach, az izomláz képében. Jaj a derekam, a hátam, a karom, a vállam . . . De hát mi cofek is vagyunk, ugyebár, és mi az egy cofeknek : izomláz. (Csak sejtetni merem, mert ha leírnám a nyögéseket, amelyek munka közben elhangzottak, a részvétől kicsordulna könnyetk.) Ebben az izomlázos korszakban történt, répakapálás közben, kb. 9 óra körül, mikor hajnali 1/25 óta F. Gyuri már vagy az ötödik kapavágásra lendítette karját, hogy szeretett kvucarosunk indiszkrétan tudakolta tőle : Gyurikám, ébren vagy? mire a kérdeztett elhaló hangon felelte: »csak a testem —, a lelkem még alszik.« (A kvuca azután még nagyra vitte lelkialvás terén.)

Időközben megérkeztek a debreceniek és három Klebelsberges, mindkét ohel zsúfolásig megtelt, két kvucára oszlottunk és miután mi még »csak cofek« voltunk, mint a susai Mosevet Avoda résztvevői gúnyosan megjegyezték és nem »hachsara kiegészítők«, mint ők, cofint tervezetet is készítettünk, ennek elvégzésére a két pihenőnapot : sabbatot és vasárnapot használva fel. Első programunk egy útjeles tijul volt a közeli cseh határ melletti hegyeken elterülő hatalmas erdőben. Az útjeleket Dénes rakta le és P. Pista indította a csoportokat, 20 percenként. Ő az utolsó csoporttal jött.

Dénes elérkezve a tijul végpontjához, elhelyezte az utolsó levelet és jólvégezve dolgát, letáborozott az egyik bokorba. Ekkor kezdődött a tragédia . . .

Ugyanis idő multával Dénes egyre sürgetőbb szükségét érezte annak, hogy az előző esti kávé-szilva-kenyér szintéziséből létrejött vegyületet is lerakja. Nemes művelete befejezésére pedig az egyik félig megírt, befejezetlen levelet használta fel. Utána elhelyezkedett egy fán és onnan figyelte a csoportok érkezését.

Minden rendben megy, egymásután futnak be a gyerekek. csak az utolsó három hiányzik. De figyeljünk csak.

Zörgés hallatszik, előbukkan Tamara, Vasi és Pista. Keresik, keresik az utolsó levelet, eközben Pista kívül kerül a jelzett 8 méter sugarú körön, egyszerre felcsillan a szeme: a fű között papír fehérlik. Óvatosan felemeli, elolvassa és felkiált: Itt a levél! De középen gyanús foltok. Nézi, hirtelen elhatározott mozdulattal orrához kapja és megszagolja.

Sajnos, Dénes a nevetéstől lefordult a fáról, így a jelenet nem folytatódott, de a sebtében megrendezett chevra-szicha azonnal megalakította a »Centeri Cofek Szabad Szagszervezetét« és Pistát kinevezte főszagoló mesternek.

* * *

Ennek a napnak még egy beláthatatlan horderejű eseménye volt. Este befutott Aviva, kinek centeri táborozását kései utódaink is mesélni fogják gyermekeiknek.

Bájosan mosolygott, kecses kézmozdulattal üdvözölte a szombreróban, kis-, nagy- és télikabátba öltözött Szendét (ez volt a nemzeti viselete, mióta hivatalos lógóssá nyilvánították és mindenki természetesnek tartotta egész napi tekergését). Megjelenése a hachsara minden rendű és rangú lakójának osztatlan örömet okozott. Sőt, sőtőbb... de hát mindent csak sorban.

* * *

Fokozatosan lehámlott rólunk minden Pestről magunkkal hozott rossz tulajdonság; lustaság, kényesség, munkaundor. A cséplésnél a körülményekhez képest már nagyon szép átlag-teljesítményt nyújtottunk, ezt még egyes chalucok is elismerték, hogy mi mennyire meg voltunk hatva magunktól, azt nem is kell

külön hangsúlyoznom. Azelőtt meggondoltuk, míg egy széket odébb tettünk, most pedig egész nap kévedobálás, zsákrakás, nem kis dolog ez.

Az ideérkezésünk napján ültetett palánták kezünk munkája nyomán szinte szemmel láthatólag fejlődtek, nőttek. Mi pedig napról-napra erősödünk, a nyögve emelt kapa szinte magától lendült kezünkbe, az eleinte keserves kínok közt cípelt trágyalés vödört majdnem súlytalannak éreztük. Egyre több örömünk tellett abban, hogy jóformán mindent, amit megeszünk, magunk kapáljuk, szedjük, törjük, vagy fejjük. El sem tudjátok képzelni, milyen tiszta, maradéktalan, állandó jó hangulatot teremt a rendszeres mezőgazdasági munka és a falusi élet.

A jó hangulat mihamar megszünt pusztán hangulat lenni és a legkülönbözőbb formákban realizálódott. Megérkezésünk után, amint tájékozódunk kissé és felfedeztük, hogy Susa összesen 14 km, rögtön valami komoly héklire gondoltunk. Most eljött ennek is az ideje, a munka után nem hevertünk hullafáradtan a sátorban és a fentebb említett jókedv a gyalogláshoz szükséges lelki erőt is biztosította. Dénes és Pista egyik délután átmentek terepszemlére és időközben a végsőra befutó Miri felhasználásával zseniális haditervet főztek ki. Rondák voltak, mert az indulás időpontján kívül semmit nem voltak hajlandók elárulni, és hogy kíváncsiságunkat még jobban csigázzák, állandóan titokzatos arccal járkáltak köztünk. Időnként rejtélyes félszavakat sikerült elkapnunk, ebből annyit összeállíthattunk, hogy Jöchi chavérunk ellopására készülünk. Egy nappal az indulás előtt, péntek éjjel szomorú incidens zavarta meg az előkészületeket. Az ohel-bét sehogy sem fért a bőrébe és Pista, türelmét veszítve, megtiltotta a tizulon való részvételüket. Így a Lömatara nélkül, csak a debreceniek és a Klebelsbergesek indultunk útnak, összesen tizenketten, egy szép csillagos éjszakán Susa felé. Vidáman énekelve, beszélgetve, gyorsan tellett az idő, elmaradt Ózd, Uraj. A táborhelytől néhány száz méterre három csoportra oszlottunk. Néhányan az országúton maradtak, a többiek az Oheleket körülvevő kukoricásban helyezkedtek el. Miri és Pista pedig teljes lelki nyugalommal csörtettek előre az úton.

— Állj, — hangzott K.Tova hangja, kit jósorsa és Kepes éppen ezen az éjjelen állított smirának — kik vagytok?

— Jöchivel szeretnénk beszélni, Miri most jött át.

Kölcsönös örömteli üdvözlések után Tova elvezette őket Jöchi fekvőhelyéhez, még fel is költötte, azután továbbballagott körútjára. Jöchi majd kiugrott bőréből és gyanútlanul jött velük egy, állítólag

az országúton várakozó kocsi felé, mikor körülvettük. Pokróc-kötél, de minderre nem is volt szükség, mert Jöchi, felismerve reménytelen helyzetét, feltétel nélkül kapitulált.

Diadalmenetben vittük vissza, bár mire hazaértünk, teljesen kivilágosodott és majd letört a lábunk a fáradtságtól. De a siker teljes volt : elloptuk a susai mosava Hanhagáját, ráadásul a smira közreműködésével.

* * *

Múltak a napok, egyik éjjel cipőink tűntek el nyomtalanul, a chaluc-chevra jóvoltából, másszor lebon-
tották az alvók feje fölött a sátrat, mikor váratlanul beállított körútja során a Machleket Hachsara főve-
zére : Luxi. Avivánk tündöklő pályafutása itt kezdődött. Dénes előadást tartott neki Mazkirutunk egyik
nevezetességéről, Taszajtó Nagy Gergelyről, és ezt bájos chavéránk szóról-szóra be is vette, sőt rémlett
neki, hogy látta is egyszer íróasztalánál ülve. Értesülve arról, hogy Luxi is a magas mazkiruti körökhöz
tartozik! Gergőről szóló bővebb információkért hozzá fordult. Luxi éppen fejét vakarta, mit is válaszoljon
(ő nem Mosevet Avodázott három hete és még nem vitte tökélyre halandzsázás terén), mikor Mirinek világ-
megváltó ötlete támadt :

— Hát Avi, nem is tudod, hogy Taszajtó Gergelyt hívják becencvén Luxinak?

Aviva bámult, nézett jobbra-balra, nem tudott hová lenni. — Igazán? És ezt csak most mondjátok?
Már dültünk a nevetéstől, de azért folytattuk. — Hát persze.

— Na és Neked van egy kis mulatód Pecten? — kérdezte. miután időközben azt is beadtuk, hogy
Taszajtó mulatótulajdonos.

— Már nincs, eladtam az apósomnak, — vágta rá gyorsan Luxi.

— Hát akkor mid van?

— Migrénem.

— Hol ?

— A Nagymező-utcában.

Szegény Avi, két hétig húztuk Taszajtóval és a nagymezőutcai migrénnel, annyira, hogy végül Pipec
is megúnta kedvence szekálását (azt elfelejtettem írni, hogy Avi közben befészkelte magát az öreg szívének
kellős közepébe) és felvilágosító előadásokat tartott neki a világ rosszaságáról és hiábavalóságáról. Egyre

sűrűbbek lettek ezek az előadások, melyek főleg lajla tov után zajlottak le, romantikus séták közepette. Ma sem tudjuk elképzelni, mit meselhetett az öreg olyan kitartó buzgalommal Avivának. A »felvilágosítások« egész addig folytatódtak, míg meg nem érkezett a daliás Ervinke Encsről, egy csapásra meghódítva Avi szívét. Pipec ezt már nem bírta nézni, hófés ürüggyel gyorsan elutazott és vissza sem jött a mosava végéig.

* * *

Pesti chavérjaink látogatásakor Susán egy örökké emlékezetes betakarítási ünnepségen vettünk részt. Rendeztünk magunk is néhány nesefet, melyek után a földasztal körül ülve, a tűzbe bámulva későig fennmaradtunk és ábrándoztunk munkáról, földről, chavérutról, Erecről, szóval mindenről. ami élete első mödurájánál az embernek eszébe jut.

Eljött az utolsó este is, de nem a megható, szomorú búcsú estéje. Ilyesmire senki sem gondolt, hiszen nem is volt igazi búcsúzás. Tudtuk, látjuk mi még a chavérokat, ha nem is Centeren, és a földtől, a munkától sem kellett búcsúznunk, még csak most kezdjük szeretni a földet, most indul útjára bennünk a nagy élmény, amit chalucitnak neveznek és amely Erec Jiszraelban fog kiteljesülni. Így is köszöntünk el: L, hitraot b, Erec Jiszrael.

Utolsónak maradt a kalfáz megsemmisítése, melyet mödura haldokló lángjai közé dobtunk és ezzel véget is ért a

CENTERI MOSEVET AVODA

MOSEVET AVODA SUSA

CHAVÉROM,

valljuk be őszintén, meglehetősen vegyes érzelmekkel indultál le Susára, Mosevet Avodára : vegyes híreket hallottál Susáról magáról (van chevra, nincs chevra) és sötétebb pillanataidban úgy érezted, hogy a Mosevet Avoda korlátozott időtartama az egyedüli vigasztaló tényező azzal a reménnyel szemben, hogy a nyár nagy részét tujulos-möduras vidám lógás helyett, kemény (!?) melóban fogod eltölteni.

Dehát elindultál (mit is tehettél volna bogér létedre egyebet) győzött a »mozgalmi propaganda« és egy-két erélyesebb »rábeszélés«.

Utad a Studebakeren jól telt el, Gyöngyösön örültél, amikor először ütött meg a chaluci szabadság szele, amennyiben háborítatlanul megihattál egy pohár sört a kocsmában — ha volt pénzed rá. Így tehát rendben és hatalmas üdvivalgások között robogtál be Susára. Vagy egy negyedóraig meggémberedett tagjaidat helyezted újra üzemképes állapotba, összeöleleztél régi susai ismerőseiddel és gyűjtötted első benyomásaidat. Ezek nem is voltak olyan rosszak : Susa kicsi kis hely, lágy dombok alján és a hachsarán sem fogadott a rettegve várt trágyadomb az ajtó előtt, hanem virágos Han-Hac szimán az udvar közepén (a füves részt Szösi ollóval irtotta ki — sajnos) és általában mindenütt rend és tisztaság.

Következik a tragédia első felvonása : Kepcs és Buxi vezetésével elindultál a táborhely felé. Vagy egy félóraig meneteltél hegynek felfelé és lelki szemeid előtt már a Gönc-királykúti út apokaliptikus víziója lebegett. Naponta négyszer, hatszor félórás gyalogtúra hegynek fel, pokoli melegben, munka után fáradtan egy olyan táborhelyre, ahol még víz sincs? Nem, Te nem ilyen lovat akartál! Párperces vita után egynéhány vállalkozó szellem már el is indult táborhelyet keresni, míg a többiek nekiálltak karókat vágni a sátrakhoz.

Napnyugtakor még nem tudtad, hogy hol fogod fáradt fejedet pihenésre hajtani. Ehből lett nyilvánvaló, hogy mosván vagy!

Első susai éjszakádat valóban romantikus körülmények között töltötted. A táborhelykeresők ugyan találtak megfelelő helyet (közel is volt, víz is volt, árnyék is volt) de kisült, hogy a tulajdonos nem egyezik bele a sáskajárásba. Így hát — Jöchi nagy kárörömére (és mégis minden öröm közül ez a legszebb!) annak eredeti tanácsa szerint a »saját« susai földön a forrás mellett verted volna fel a sátrakat, ha időközben nem lett volna koromsötét és minden világítóeszköz egyetlen gyertyaszál volt, amit a bachurák vonakodva hár, de mégis a köz rendelkezésére bocsátottak. Első éjjel tehát aludtál a szalmakazal tövében, aludtál betonpadlón (matracal, vagy anélkül) a Machsan tetején (egerektől nem kell félni, csak először rezzensz össze, ha keresztülfut rajtad!) — de végeredményben jól érezted magad és jól aludtál.

Másnap táborépítés és ugyanakkor megtetted első bátortalan lépéseidet annak a tudománynak a területén, amit kapálásnak nevez a földet túró emberiség.

Chavérom, ha láttad volna magadat, hogy állt kezedben a kapa nyele! Kis híja, hogy el nem sült a szokatlan markolászástól! Hogy gyom helyett a kukoricát és a babot irtottad jobb ügyhöz méltó buzgalommal, maradjon örök titok közöttünk. Ezzel szemben nem panaszkodhatsz az ős susaiakra, nem röhögtek, nem cukkoltak, nem stenkeroltak, hanem jóindulattal tanítottak, újból és újból megmutatták annak a pokoli szerszámnak a használatát, mellyel akárhányszor a lábadat is megkapáltad. Igaz, a susaiak elnézése nem volt önzés nélkül való — a kiirtott babnak ők is stikában örültek.

Másnap — vasárnap — úgy érezted, munka utáni megérdemelt pihenődet élvezted. A cifrája azonban csak most következett.

A tragédia második felvonása (nagy-jelenet!): hétfőn — és ezentúl nap, mint nap (hacsak nem esett az eső, vagy Kepes nem foglalkozott előző este túl sokat Pirossal) a didergő hajnallal keltél — Jöchi aránylag kesztyűs kézzel vert ki a a pokrócod alól — és elindultál beosztásod szerint.

Ha »patricius« voltál, elmentél az aratókhoz markot szedni és élvezted osztályelőnyeid teljét: a fel-emelt cigaretta- és kajaadagot, az önkényesen megállapított (csakis Isten esője által befolyásolt) munkaidőt, a hosszas pihenőket. Világért se sértődj meg, nem akarlak megbántani, dolgoztál, robotoltál amennyi beléd fért — de hát ugyebár tudjuk

Ha »cives« (polgár) voltál, nekiálltál kapálni a végelethetetlen kukorica-sorokat (előbb-utóbb bejöttél a gyakorlathoz és aránylag lelkiismeretesen dolgoztál), közben kémlelted az eget (jön-e már az eső) és a földet (jön-e már a kaja).

A »plebejusok« pedig, az alja-nép, elment udvart takarítani, trágyát hordani, kertet gyomlálni, főzni, mosni, szívükben szentimentális sóvárgással a föld, a patriciusi, vagy legalább is civesi rang után. A sóvárgásnak az lett egyébként az eredménye, hogy a plebejusok — nyilván elkeseredésükben — bőven felhasználták az ezen munkáknál kínálkozó lógási alkalmakat és ráadásul lekopasztották zöld állapotban az összes szilvafákat. Ekkor vezették be a sorbanállást a latrináknál...

Voltak ezen az — egyébként Nizantól származó — társadalmi ranglétrán (egyések szerint Nizan már ennyivel is halhatatlanná tette nevét, Kepes szerint az egész egy baromság) osztályon kívüliek is. Kocsisok, machszanos, gizbar, tehénpásztor (»Dina : tehén« — így volt beírva a szidur haavodába!) liba-madrich, no és last but not list — a SZADRAN HAAVODA. Ezek voltak a Raubritterek, a rablólovagok. Büntetlenül grasszáltak ide-oda, munkaidejük teljesen ellenőrizhetetlen volt, végtelenül gorombák és nagyképűek voltak, viselt dolgaikról pedig jobb, ha nem rángatjuk le a feledés leplét!

Minden ellenkező híresztelés (és az előző rosszmájúskodás) ellenére, keményen átdolgoztad 10 órás munkanapodat, chavérom, úgyhogy pihenődöt valóban pihenéssel töltötted. Aludtál, (ha bírtál a legyektől és a többiek zajától) olvastál (ha könyved nem tűnt el párnád alól időközben »nemesebb célok« szolgálatában). vagy beszélgettél. Ez volt a legegyszerűbb..

Szicha nem igen volt. Jöchi és Kepes tettek ugyan egy-két kísérletet, Te figyelmesen és udvariasságból csakis orrodon keresztül ásítva hallgattad mezőgazdasági és chevratumi dumájukat, de ők is, Te is úgy érezted, hogy felesleges az egész.

A mödurák már jobbak voltak. Hangulat mindig akadt. Emlékszel, amikor egy péntek este az eső miatt a nagy bachur szobában két gyertya fénye mellett úgy bén-hechárímozta, hogy utána kijelentetted, ilyen még nem volt. Pedig nem vagy valami könnyen lelkesedő egyéniség. És emlékszel az első mödurára, amikor Pinchasz mesélt nem genovai kalandjairól ugyan, de mégis meg voltál hatódva? Az aratási möduráról nem is beszélve.

Az asmurázással furcsán álltál. Ha nem volt túlhideg éjszaka és ha volt bachurád, szívesen mentél. Voltak szenvedélyes asmurázók, mint Prücsök és voltak, akik utálták az alvásnak ezt a formáját, mint Tamara és Kohn Gyuri. Különbösen komolytalan dolog volt az egész, a susaiak akárhányszor lebontották a sátradat!

Ja, igen, kaja volt bőven. Az egyetlen szerencse a machne melletti napraforgó »erdő« volt a maga összkomfortjával. Csuda praktikus dolog egy napraforgó-levél: ízlésesen találhatsz rajta kolbászos kenyeret, orrodra fújhatod belé, ha nincs zsebkendő és *arra* is jó, ha nem találsz újságot, vagy könyvet. Később megjegyzem, ama nevezetes és borzalmas uraji répakapálásnál rájöttél, hogy a répalevél jobb, mert az nem érdes.

Igy éltél és dolgoztál chavérom Susán. Meg voltál elégedve, elsősorban magaddal és a munkáddal, aztán a susai chevrával, a kajával, a földdel, az életmóddal, istenke esőjével, amely mindig jól jött és Hanhagáddal, ki békében hagyott. De miközben így éltél és időnként úgy érezted, hogy nem történik semmi — nap, mint nap egyforma munkában telik el — mégis történt Veled valami, valami nagyon jelentős, valami, ami sorsdöntő lehet.

Kipróbáltad a chaluciutat. Közelről láttad egy hachsara életét. Megismerkedtél a földdel, a mezőgazdasági munkával. Közelebb kerültél a természethez, társaidhoz, önmagadhoz. Fogalmat alkothatsz magadnak arról, hogy hogyan él és dolgozik egy kibbuc (ha a kibbucban nem is étkeznek a »Czink Béláné fűszer- és vegyeskereskedés« feliratú tábláról, mint Te Susán), milyen gondjai és örömei vannak egy chevranak. egyszóval megtudtad, mi az a chaluci életmód — a gyakorlatban! És ez ugyebár nem is olyan kevés.

Amennyire meg lehet állapítani, tetszett Neked a dolog. Susai tartózkodásodra mindig örömmel fogsz visszagondolni — legalább is így mondtad. Merem remélni, hogy a susai Mosevet Avoda, munkával és hanguzatával a föld, a természet és az életmód élményével (és ez több, mint egy lajla tizul) egy jó nagy lépéssel közelebb vitt Téged és társaidat a mozgalomhoz és a chaluciuthoz. Sőt, belevitt a kellős közepébe. Csak *akarattal* el ne felejtse a leckét.

Felelős kiadó: Pfeifer István
475661. Athenaeum, Budapest
Felelős: Gorszky T. igazgató